

Nr 88.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändring av gällande bestämmelser om ersättning för tjänstgöring på obekväm arbetstid m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(5:e avd.)

I propositionen nr 100 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för den 26 februari 1954, föreslagit riksdagen att dels medge att Kungl. Maj:t må vidtaga ändringar i gällande bestämmelser om provisoriskt lönetillägg för tjänstgöring på obekväm arbetstid i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet förordats, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåren 1953/54 och 1954/55 medge de överskridanden av maximerade anslag och anslagsposter, som kan bli erforderliga vid genomförandet av angivna förslag.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Aman* och *Lindahl* (I:421) och den andra inom andra kammaren av herr *Henriksson m. fl.* (II:536), i vilka hemställts att riksdagen måtte uppdraga åt Kungl. Maj:t att genomföra sådan ändring av 3 § i kungörelsen om provisoriskt lönetillägg för tjänstgöring på s. k. obekväm arbetstid att däri angivna belopp fastställes till 60 öre per timme.

Beträffande motiveringen till ifrågavarande yrkande får utskottet hänvisa till motionen II:536.

I propositionen föreslås vissa jämkningar i de på grundval av beslut vid 1952 års riksdag beslutade provisoriska bestämmelserna om ersättning för arbete på obekväm arbetstid, vilka återges på sid. 3 och 4 i propositionen.

En särskild kommitté har sedermera avgivit ett delbetänkande angående obekväm arbetstid för statstjänstemän. Beträffande innehållet i betänkandet samt i däröver avgivna remissyttranden får utskottet hänvisa till propositionen, sid. 4—22.

Departementschefen har erinrat om den år 1952 framlagda propositionen nr 61 och därefter anfört följande.

I propositionen angavs uttryckligen, att den föreslagna ersättningen ansågs utgöra ett provisorium i avbidan på slutförande av vissa utredningar, nämligen den år 1948 tillkallade utredningen rörande arbete på obekvämt arbetstid och arbetstidsutredningen. Med hänsyn bl. a. till ersättningens karaktär av provisorium eftersträvades att konstruera ersättningsbestämmelserna efter så enkla linjer som möjligt. På grund av att tjänstgöring på obekvämt arbetstid inom statsförvaltningen redan tidigare blivit i vissa fall kompenserad genom nedsättning av den eljest föreskrivna arbetstiden ansågs emellertid erforderligt att genom en särskild regel förhindra dubbelkompensation. Härigenom komplicerades emellertid tillämpningen av bestämmelserna i avsevärd grad.

Utredningen rörande arbete på obekvämt arbetstid har nu framlagt ett betänkande med principförslag rörande särskild kompensation för tjänstgöring på obekvämt arbetstid. I betänkandet diskuteras frågan om och på vilket sätt man skulle kunna ernå en utjämning olika tjänstemän emellan av de olägenheter ur i första hand fysiologiska och sociala synpunkter, som kan anses vara förenade med det sätt varpå tjänstgöringen i verkligheten är förlagd i tidshänseende. Från denna utgångspunkt föreslår utredningen — som enligt sina direktiv icke haft att ingå på frågan om kompensationsstorlek och ej heller bedömt möjligheterna av en kompensationsförmån i nuvarande löneläge — bl. a. att tidskompensation i form av nedsättning av eljest gällande arbetstid skall medges vid natttjänstgöring och att kontant ersättning skall medges för övrig obekvämt arbetstid. Av vissa skäl anses tidskompensationen vid nattarbete böra kompletteras med en kontantkompensation av samma storlek som den för övrig obekvämt tid. Utredningens majoritet har förutsatt, att hittillsvarande kompensationsanordningar i tid och pengar får avvecklas i samband med att ett dylikt kompensationsystem införes eller i varje fall innan detta börjar tillämpas för respektive personalgrupp. Med hänsyn till sambandet mellan sitt uppdrag och 1947 års arbetstidsutredning har utredningen inte tagit ställning till frågan om vilken tid på dygnet, som bör betraktas som nattid, och inte heller till frågan om utformandet av reglerna för den tidskompensation, som skulle tillkomma statstjänstemännen på grund av nattarbete.

Såväl i fråga om förslagets huvudprinciper som beträffande detaljförslagen har stark kritik framkommit i åtskilliga av de yttranden, som avgivits av skilda remissinstanser. Sålunda har arbetstidsutredningen anfört, att frågan om förkortning av arbetstiden på grund av nattarbete till följd av sin natur faller under skyddslagstiftningen och bör lösas genom bestämmelser intagna antingen i arbetarskyddslagen eller i arbetstidslagstiftningen. I enlighet med sitt uppdrag kommer arbetstidsutredningen att framlägga förslag till lag om förkortad arbetstid för vissa kategorier arbetstagare. Utredningens förslag till arbetstidsförkortning kommer bl. a. att avse nattarbetare, men utredningen har ännu icke fattat definitiv ståndpunkt till de grunder efter vilka arbetstidsförkortning bör ske eller till förkortningens storlek. Arbetstidsutredningen anser det därför icke riktigt, att frågan om arbetstidsförkortning för nattarbetare i statens tjänst behandlas särskilt, utan frågan bör lösas i ett större sammanhang än det utredningen rörande arbete på obekvämt arbetstid haft att behandla. Enligt arbetstidsutredningens uppfattning bör därför frågan om tidskompensation för statens tjänstemän anstå till dess statsmakterna kan införa en generell förkortning av arbetstiden för alla nattarbetare. Intill dess detta problem löses anser arbets-

tidsutredningen att grunderna för den tidskompensation, som för närvarande utgår till olika grupper statstjänstemän, bör kvarstå. Även i andra remissyttranden har starkt betonats nödvändigheten av att förevarande förslag icke upptages till övervägande förrän resultatet av arbetstidsutredningens arbete föreligger.

Enligt min mening är det icke möjligt att genomföra en sådan anordning som den av utredningen rörande arbete på obekvämt arbetstid föreslagna, utan att statsmakterna först tagit ställning till de förslag, som arbetstidsutredningen kan komma att avlämna, och till de ytterligare förslag rörande vissa arbetstidsfrågor, som kan bli resultatet av förstnämnda utrednings fortsatta arbete. Bl. a. kan man icke utan ett sådant ställningstagande avvåga i vilken utsträckning tidskompensation bör lämnas för natttjänstgöring och således icke avgöra om och i vad mån vid sidan därav kontant ersättning bör utgå för sådan tjänstgöring. Ej heller är det utan att ståndpunkt tagits till nämnda spörsmål möjligt att överblicka de ekonomiska konsekvenserna av det föreliggande förslaget, vilket, särskilt i dagens läge, är av största betydelse. Även i övrigt innefattar utredningens betänkande förslag, som icke synes mig kunna genomföras utan att man allvarligt rubbar de förutsättningar, som allmänt gäller i fråga om ersättning av ifrågakvarande slag. Jag torde i detta hänseende endast behöva erinra om att på den enskilda arbetsmarknaden sådan ersättning endast tillkommer arbetare och därmed direkt jämställd personal.

Det har på grund av angivna förhållanden icke varit möjligt att lägga utredningens förslag till grund för en revision av de nu gällande provisoriska bestämmelserna om ersättning för arbete på obekvämt arbetstid. Ej heller har förslag till ändringar av de nuvarande gränserna för den obekväma kalendertiden och av ersättningsbeloppen kunnat upptagas innan närmare överblick kunnat erhållas över den verkan, som olika åtgärder har i kostnadshänseende. Strävandena har därför inriktats på att inom ramen för nuvarande bestämmelser söka åvägabringa sådana ändringar, som syftar till att i möjligaste mån förenkla tillämpningen av de meddelade föreskrifterna. Samtidigt har beaktats, att genom en revision av förevarande bestämmelser vissa personalgrupper, som nu utestänges från en del av lönetillägget, bör beredas fullständig ersättning.

Med utgångspunkt från angivna förutsättningar har inom civildepartementet utarbetats ett förslag till ändringar främst i fråga om nuvarande bestämmelser rörande ersättning för tjänstgöring, som är förlagd till nattid, d. v. s. enligt de gällande bestämmelserna tiden mellan kl. 22 och 6. Vid överläggningar inom departementet har de av frågan närmast berörda huvudorganisationerna av statstjänstemän — Statstjänarkartellen, Statstjänstemännens riksförbund och Tjänstemännens centralorganisation — förklarat sig icke kunna godtaga ett på sådant sätt begränsat förslag till revision av gällande bestämmelser. Det oaktat anser jag mig med hänsyn till de administrativa fördelar och den större rättvisa grupperna emellan, som departementsförslaget medför, böra föreslå att detsamma genomföres.

Det nuvarande stadgandet i fråga om ersättning för tjänstgöring mellan kl. 22 och 6 innebär såsom av den i det föregående lämnade redogörelsen framgår, att sådan ersättning i viss mån begränsats, därest den enligt tjänstgöringslista fastställda arbetstiden, utökad med det ytterligare antal timmar, varunder tjänstemannen fullgjort tjänstgöring, som ej skall anses utgöra övertidsarbete, d. v. s. *turlistetiden jämte ianspråktagen bufferttid*,

icke uppgår till 193 timmar för 30 dagar. Begränsningsregeln innebär, att lönetillägg för tjänstgöring mellan kl. 22 och 6 utgår endast i den mån antalet till sådan tid förlagda arbetstimmar överstiger tre gånger det antal timmar, varmed arbetstiden understiger 193 timmar för 30 dagar.

Detta stadgande har som nyss antytts tillkommit i syfte att undvika dubbelkompensation för natttjänstgöring. Bestämmelsen har emellertid vållat administrativt merarbete och har för vissa grupper medfört ojämnheter, som ur saklig synpunkt icke framstått såsom berättigade. Vid beredningen av förevarande ärende har därför eftersträfvats att finna en lösning, som utan att föranleda onödiga administrativa svårigheter medför ett skäligt resultat för därav berörda tjänstemän.

På grund av de skiftande förhållandena inom olika förvaltningsområden har det emellertid visat sig icke möjligt att utforma en enligt min mening nödvändig begränsningsregel, som samtidigt är enkel att tillämpa och passar för hela statsförvaltningen. Med hänsyn härtill har ansetts lämpligast att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om och i vilken omfattning ersättning för tjänstgöring mellan kl. 22 och 6 skall få utgå, därest tjänstgöringsmättet understiger visst antal timmar per arbetstidsperiod. Härigenom kan begränsningsregeln smidigt anpassas till förhållandena inom olika verksamhetsområden. I vissa fall synes det emellertid kunna få ankomma på vederbörande myndighet att själv besluta i angivna hänseende. Under alla förhållanden bör detta gälla de affärsdrivande verken.

För att ytterligare förenkla tillämpningen av begränsningsregeln torde vidare det arbetstidsmätt, som skall tagas till utgångspunkt för regelns tillämpningsområde, kunna utan större olägenheter något sänkas. Jag föreslår, att i detta hänseende fastställes ett timantal av 190 per 30-dagarsperiod eller således 3 timmar mindre än enligt de nuvarande bestämmelserna. Liksom vid tillkomsten av sistnämnda bestämmelser vill jag framhålla, att valet av arbetstidsmätt icke får betraktas såsom ett uttryck för uppfattningen om hur lång arbetstiden bör vara utan utgör resultatet av vissa skälighetsöverväganden.

För att ersättning för natttjänstgöring skall utgå utan särskild prövning bör således arbetstiden uppgå till minst 190 timmar per 30-dagarsperiod. Med arbetstiden bör härvid avses normalarbetstiden, d. v. s. den å tjänstgöringslista eller därmed jämförlig handling upptagna arbetstiden, utökad med det ytterligare antal timmar, varunder tjänstemannen är skyldig fullgöra tjänstgöring, som ej skall anses utgöra övertid (*turlistetid jämte bufferttid*). Sistnämnda tid skall därvid beaktas, vare sig densamma tagits i anspråk eller icke. Enbart detta torde innebära en betydande förenkling ur administrativ synpunkt.

Sammanfattningsvis föreslår jag alltså, att den nuvarande, i syfte att motverka dubbelkompensation, tillkomna regeln utbytes mot ett stadgande av innebörd, att ersättning för tjänstgöring mellan kl. 22 och 6, därest turlistetiden jämte eventuell bufferttid understiger 190 timmar per 30-dagarsperiod eller däremot svarande timantal för annan arbetstidsperiod, må utgå endast om och i den mån Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, vederbörande myndighet det medger.

Efter att ha lämnat några exempel på tillämpningen av det föreslagna stadgandet har departementschefen ytterligare anfört följande.

Jag torde härefter få övergå till att behandla ytterligare en åtgärd, som synes kunna vidtagas i förenklande syfte. Vid behandlingen av den förenämnda propositionen 1952:61 uttalade statsutskottet, att utskottet förutsatte att Kungl. Maj:t, med hänsyn till att fråga var om ersättningsbestämmelser på ett svåröverskådligt område, skulle kunna vidtaga de mindre jämkningar i de förordade bestämmelserna, vartill förhållandena kunde föranleda. Med stöd av detta uttalande har Kungl. Maj:t medgivit generalpoststyrelsen att vid lönetilläggets bestämmande tillämpa en medeltalsberäkning sålunda att ett genomsnittligt beräknat tilläggsbelopp per dag fastställs. Detta system har enligt vad jag inhämtat fungerat tillfredsställande. Utredningen rörande arbete på obekvämt arbetstid har också förordat, att vederbörande myndigheter skall kunna bemyndigas att tillämpa medeltalsberäkning vid kontantkompensation. Såsom utredningen framhållit medger ett sådant system naturligen icke att kompensationen varje månad kommer att helt motsvara omfattningen av det av tjänstemannen under månaden i verkligheten fullgjorda arbetet på obekvämt tid. I likhet med utredningen anser jag, att detta icke bör hindra systemets användning, eftersom i varje fall i det långa loppet en utjämning sker i kompensationshänseende.

Särskilda författningsbestämmelser torde med hänsyn till de skiftande förhållandena inom olika förvaltningsområden icke böra meddelas i förevarande hänseende. I syfte att underlätta medeltalsystemets användning synes emellertid en ändring i 7 § kungörelsen 1952:68 böra vidtagas. Nämnade paragraf innehåller bl. a. att lönetillägget skall beräknas särskilt för tjänstgöring fullgjord i enlighet med tjänstgöringslista och för annan tjänstgöring. Med »annan tjänstgöring» avses bl. a. ianspråktagen bufferttid. Härigenom försvåras givetvis tillämpningen av medeltalsberäkningsmetoden. Ifrågavarande stadgande synes därför böra utgå. Vid medeltalsberäkning bör då kunna tagas hänsyn till bl. a. den genomsnittliga bufferttid, som tages i anspråk på obekvämt tid.

Enligt 1 § kungörelsen 1952:68 är förmånen av lönetillägg begränsad till tjänstemän i högst Ca, Ce eller Cg 16 eller Cf 14. Kungl. Maj:t äger dock möjlighet medge sådant tillägg till tjänstemän i lönegraderna 17—22 med samma arbetsuppgifter som tjänstemän, vilka enligt kungörelsen är berättigade till tillägget. Med hänsyn till de lönegradsförändringar, som ägt rum efter de nuvarande bestämmelsernas tillkomst, synes de i kungörelsen angivna lönegraderna böra höjas till Ca, Ce och Cg 18 samt Cf 16.

De föreslagna ändringarna i de gällande bestämmelserna torde böra träda i kraft den 1 juni 1954. I enlighet med det anförda har inom civildepartementet upprättats förslag till kungörelse om ändring i kungörelsen 1952:68. Detta författningsförslag torde få fogas såsom bilaga vid statsrådsprotokollet i detta ärende.

De nuvarande kostnaderna för ifrågavarande lönetillägg torde uppgå till 15—16 miljoner kronor per år. Utan ingående undersökningar är det icke möjligt att beräkna den kostnadsökning, som föranledes av vad jag i det föregående förordat. Överslagsvis torde emellertid kostnadsökningen kunna uppskattas till 1,5—2 miljoner kronor per år, varav omkring 90 procent belöper på de affärsdrivande verken. Riksdagens bemyndigande torde böra utverkas att medge de överskridanden av maximerade anslag och anslagsposter, som kan bli erforderliga på grund av förslagen.

Utskottet. Såsom av den föreliggande propositionen framgår har, i avvaktan på slutförandet bl. a. av den år 1948 tillsatta utredningen rörande arbete på obekvämt arbetstid, Kungl. Maj:t med stöd av 1952 års riksdags beslut utfärdat kungörelse om provisoriskt lönetillägg åt statstjänstemän för tjänstgöring på obekvämt arbetstid. Därefter har nämnda utredning avlämnat ett den 31 augusti 1953 dagtecknat delbetänkande i ämnet, innefattande vissa principiella ståndpunktstaganden och i anslutning därtill förslag i fråga om kompensation för arbete på obekvämt tid åt tjänstemän med reglerad arbetstid. Enligt sina direktiv har utredningen emellertid icke haft att ingå på frågan om kompensationens storlek. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling.

Departementschefen har på anförda skäl funnit sig icke kunna lägga utredningens förslag till grund för en revision av de nuvarande provisoriska bestämmelserna i ämnet. Härvid har departementschefen bl. a. framhållit att statsmakterna först måste taga ställning till de förslag som den pågående särskilda arbetstidsutredningen kan komma att avlämna, och att det icke f. n. är möjligt att överblicka de ekonomiska konsekvenserna av det framlagda förslaget. Strävandena har i stället inriktats på att inom ramen för nuvarande bestämmelser söka åvägbringa sådana ändringar som syftar till att i möjligaste mån förenkla tillämpningen av de meddelade föreskrifterna. Därjämte har eftersträfvats att genom en revision av bestämmelserna bereda vissa personalgrupper en fullständigare ersättning än för närvarande.

Det förslag som med utgångspunkt från angivna förutsättningar utarbetats inom civildepartementet har varit föremål för överläggningar med de av frågan närmast berörda huvudorganisationerna av statstjänstemän. Dessa har emellertid förklarat sig icke kunna godtaga ett på sådant sätt begränsat förslag till revision av de gällande bestämmelserna. Departementschefen har det oaktat, med hänsyn till de administrativa fördelar och den större rättvisa grupperna emellan som departementsförslaget medför, ansett sig böra föreslå att detsamma genomföres. Kostnadsökningen har överslagsvis uppskattats till 1,5—2 miljoner kronor för år.

Utskottet vill inledningsvis erinra om att vid de överläggningar med tjänstemännens huvudorganisationer, som vid slutet av förra året fördes i fråga om statstjänstemännens löner under år 1954 och som ledde till en av riksdagen sedermera godkänd uppgörelse, även överenskomts att frågan om revision av gällande provisoriska bestämmelser om ersättning för arbete på obekvämt tid skulle upptas till behandling. När departementschefen nu, oaktat de i sistnämnda hänseende förda överläggningarna icke medfört någon överenskommelse, ansett sig böra framlägga ett förslag i ämnet, får denna åtgärd anses i och för sig motiverad med hänsyn till vad vid löneförhandlingarna förutsattes.

Enligt utskottets mening hade det varit önskvärt om den förevarande, tämligen betydelsefulla lönefrågan kunnat lösas genom en överenskommelse

mellan representanter för staten och tjänstemännens huvudorganisationer, träffad under förbehåll för Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande på sätt under senare år varit brukligt. Det kan också framhållas att några större olägenheter icke torde ha uppkommit om frågan hade underkastats ytterligare överväganden och därigenom kommit att underställas riksdagen vid en senare tidpunkt. Å andra sidan bör nu angivna omständigheter enligt utskottets mening icke föranleda att riksdagen icke skulle i vederbörlig ordning ingå på en prövning av det framlagda förslaget.

Till en början vill utskottet uttala sin anslutning till departementschefens uppfattning att man bör avvakta statsmakternas ställningstagande till den pågående arbetstidsutredningens förslag, innan några mera genomgripande ändringar företas beträffande grunderna för beräkning av ersättning för tjänstgöring på obekvämt arbetstid. Det är också, som departementschefen framhållit, av största betydelse att kunna överblicka de ekonomiska konsekvenserna av ändrade bestämmelser på detta område; härutinnan pågår, enligt vad utskottet inhämtat, vissa undersökningar inom civildepartementet. I detta sammanhang må framhållas att — såsom av det föregående framgår — redan de i propositionen föreslagna jämkningarna i nuvarande provisoriska bestämmelser beräknats medföra en icke obetydlig årlig kostnadsökning. Utskottet är sålunda av den uppfattningen att det f. n. saknas en tillräcklig fast grundval för att bedöma omfattningen av kostnaderna för de åtgärder, som eventuellt kan vara behövliga för en allmän reformering av grunderna för den nu ifrågakvarande ersättningen.

De i propositionen föreslagna jämkningarna avser *dels* ändrad avfattning av den nuvarande, i syfte att undvika dubbelkompensation för nattjänstgöring tillkomna begränsningsregeln, *dels* en mindre sänkning av det arbetstidsmått som skall tagas till utgångspunkt för regelns tillämpningsområde, *dels* underlättande för vederbörande myndigheter att tillämpa en medeltalsberäkning vid kontantkompensation, *dels slutligen* en av tjänsteförteckningsrevisionen föranledd höjning av den övre gränsen för det i bestämmelserna avsedda lönegradsområdet. Utskottet har vid sin granskning av ifrågakvarande förslag funnit detsamma motiverat ur de av departementschefen åberopade förenklings- och rättvisesynpunkterna. Då vad departementschefen i samband härmed anfört inte givit utskottet anledning till erinran tillstyrker utskottet de föreslagna ändringarna av nuvarande bestämmelser i ämnet. Likaså tillstyrker utskottet att Kungl. Maj:t bemyndigas medge erforderliga anslagsöverskridanden på sätt i propositionen förordats.

Förslaget i propositionen innefattar icke någon ändring i de nuvarande beloppen för ifrågakvarande lönetillägg. Dessa är, för timme räknat, 30 öre i lönegraderna 1—4, 35 öre i lönegraderna 5—8 och 40 öre i lägst 9 lönegraden. I motionerna I: 421 och II: 536 yrkas sådan ändring i nuvarande bestämmelser att lönetillägget fastställs till 60 öre för timme. Yrkandet innebär att den nuvarande differentieringen på lönegrader skulle slopas och

att lönetillägget skulle utgå med nämnda enhetliga belopp i alla förekommande fall. Utskottet vill framhålla att de nuvarande timbeloppen enligt uppgift i propositionen i stort sett motsvarar 10—15 procent av den för 200 timmar för månad beräknade timlönen. För egen del är utskottet icke berett att i frågans nuvarande läge och utan närmare utredning av konsekvenserna i olika hänseenden tillstyrka ett frångående av den nuvarande beräkningsgrunden för ifrågavarande timbelopp, på sätt i motionerna påyrkas. Härvid har utskottet även beaktat att en avsevärd kostnadsökning — enligt motionärernas uppgift omkring 8 miljoner kronor för år — kan väntas uppkomma vid bifall till nämnda yrkande. Även om utskottet således anser sig icke f. n. kunna tillstyrka yrkandet om en höjning av ersättningsbeloppen, vill utskottet uttala att större förutsättningar för en prövning av ett sådant yrkande torde föreligga, när den i det föregående omförmälda undersökningen inom civildepartementet slutförts.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 421 och II: 536,

1. medge, att Kungl. Maj:t må vidtaga ändringar i gällande bestämmelser om provisoriskt lönetillägg för tjänstgöring på obekvämt arbetstid i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet över civilärenden för den 26 februari 1954 förordats;

2. bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåren 1953/54 och 1954/55 medge de överskridanden av maximerade anslag och anslagsposter, som kan bli erforderliga vid genomförandet av under 1. angivna förslag.

Stockholm den 13 april 1954.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit
från första kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Ohlon, Iwar Anderson, Näsgård, Leander, fröken Andersson, herrar Näsström, Pålsson, Hesselbom, Gustaf Andersson, Birger Andersson, Boman, Erik Svedberg, Olsén och Sunne; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Malmborg i Skövde, Bergström, Andersson i Malmö, Lindholm, Rubbestad, Åkerström, Staxäng, fröken Elmén, herrar Johansson i Mysinge, Petterson i Degerfors, Thapper, fru Ericsson i Luleå, herrar Nihlfors och Gustafsson i Skellefteå.

Reservation

av herrar *Leander, Sunne* och *Nihlfors*.